

ГАННА ОСАДКО

Сарматське
море

НК® Богдан

УДК 82-1
ББК 84-5(4УКР)
О-72

Нову книжку Ганни Осадко я б назвав поетичними історіями, перев'язаними вузлами пам'яті, своєрідною хронікою, яку тонко підсвічують жарівки її поетичної мови. Переважно ці історії викладені розмитим сюжетом, деталями, які, розсіпані у площині тексту, свідчать про цупку предметність поетичних образів і реальність їх походження. Майже у кожному вірші можна відчутти поетичне тертя між локальністю та універсальністю, які саме й творять особливий, авторський шов стилю. Це оповіді зрілих очей дитячої наївності, якесь дивне поєднання простоти і глибини, бажання сказати про світ, послуговуючись візуальними контактами з пам'яттю, з тим, що становить головний імпульс поезії.

Василь Махно

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

Чи думали ви колись про те, що насправді живете на дні моря? На дні Сарматського моря, яке ще п'ятнадцять-двадцять мільйонів років тому аж-аж плюскало, вирувало і лоскотало своїми хвилями береги землі української?

Про те, що на місці ваших домівок і офісів протягом сотень тисяч років народжувалися і відмирили гігантські колонії коралів, водоростей і молюсків?

Про те, що наша кров така ж солоня, як і води океану?

Про те, що постійні дощі Поділля й Галичини — це туга землі за водою?

Про те, що немає нічого вічного, навіть пам'ять — не вічна, особливо — пам'ять не вічна...

Про те, що мудрість — це довіритися воді, як довіритися Творцеві — і плисти за течією...

Про те, що у кожного з нас — своя власна історія.

І що історії ті назагал подібні, як сни чи вервиці інкарнацій.

І найголовніше — про те, що жити треба просто.

І бажано — щасливо...

двома руками
і одним серцем

Балкон

Восени

(Це зазвичай приходить восени)

Хочеться говорити про прості зрозумілі речі,
Плести на спицях балачки
Про дитинство, яблучні пироги та старі фотографії,
Тихо розмовляти на кухні
На відстані двох тарілок із синіми обідками,
Так буцім у цілому світі вимкнули світло —
І нікуди більше спішити.

Голос перетікає, як липовий чай у горнята,
Розповідаю тобі про балкон
У своїй найпершій — дитячій — квартирі,
Такий собі апендицит
На рівні п'ятого поверху «сталінки» в центрі міста.

Я там практично жила у теплі пори року,
У нашому дворі був центральний відділ міліції,
Мені подобалося спостерігати
за групками чоловіків у формі,
Таких заклопотаних, таких поважних,
Пуляти у них вишневыми кісточками,
Реготати —
І ховатися за вічно мокрою білизною,
Що здималась, немов вітрила...

З балкона мене кликала мама,
І від її оксамитового голосу щось тепле і кругле
Ворушилося у моєму горлі:

— Аню!!! До-до-му!!!
— Ма, ще п'ять хвилин!!! —
Відповідала я у сутінках,
І ці п'ять хвилин розтягувалися та важчали,
Як краплі меду на ложці.

А надвечір розкривалася матіола,
І від її розпачливо-ніжного запаху
мені хотілося плакати.

Тепер в тій квартирі живе чужа сім'я.
І балкон вони запакували у металопластик.
І квіти давно вже ніхто не вирощує на балконах
у цій країні.

А в моїй пам'яті все залишилося нерухомо,
Спогади вишикувалися, як сині керамічні рибки
із радянського сервізу —
Велика попереду — про довге-щасливе дитинство,
І купа малих позаду — про людей і про речі,
Яких я згадую восени.

Бабага про колготки

Це ніколи не забувається —
Дитячі радянські колготки
Брудно-зелені, темно-сині
чи якогось іншого депресивного кольору.
Ти соромилась їх найбільше:
розтягнутих на колінках,
зацерованих білою ниткою...

«Горе ти моє... цибулькове!» —
Сплескує руками мамця,
Не знаючи, як до ладу перекласти російську ідіому,
А я тільки мовчу,
Нижню губу прикусуючи,
Аби не розревітися просто отут,
При свідках,
Тулячи червону латку руки
До розідраних — укотре — панчішок.

...А уночі присниться тоді,
Що ніяких колготок насправді немає на світі,
Що це — шкіра твоя засмагла,
Яку мама зеленкою поливає і нитками зашиває,
І живого місця на тобі не лишилося,
А тобі тільки шість,
І ще жити та жити...

двома руками і одним серцем

Дивлюся домашнє відео,
Де літо таке зелене, де люди такі близькі,
Так близько стоять біля мене,
Розмовляють про щось проминуше і несуттєве,
Ніби бавляться м'ячиком слів,
Перекидаючи його з рота до рота.

Там свекор, що помер за півроку,
Іще дрімає у холодочку,
А внуки лізуть йому на голову,
Лоскочуть травинками його сонні, спокійні риси,
І регочуть, коли він смішно мружиться.
Немає іще хвороби, і довго іще до збирання врожаю,
І безтурботна полуденна тиша ще не лягає на груди
Важким мармуром.

Обмацую кожен кадр —
Може, тут, або тут, або тут щось проявиться?
Зміниться щось у його погляді,
Смикнеться око у передчутті неминучого?
Тінь бука ляже на чоло темним хрестом?

Має ж людина врешті якось передчувати,
Що це літо — її останнє?

Має ж вона наслухати Божу присутність,
Посутньо (по суті!) — бути разом із нами,
Ділитися з нами звуками,
буцімто хлібом насущним,
Ковтати їх, ніби причастя Духу,

Триматись за їхню ниточку невлівиму,
та десь_однією рукою_потайки
Відчувати
Линву,
По якій навшпинечках
Йде_балансує
Душечка невагома?

Але ні.
Не змінюється нічого у його погляді.
Їсть помідор.
Сміється, коли червоний сік скрапує на білу сорочку.
Відмахується від набридливої бджоли...

Живе в тому літі кіношному з року в рік:
збирає гриби,
будує новий дім,
обнімає мого сина
двома руками
і одним серцем.

жовта субмарина

Мала звичку в дитинстві — приміряти на себе
чужі карколомні історії,
ніби мамині сукні, гарні та безнадійно завеликі,
припасовувати їх до себе білими нитками уяви —
а от би я...

Якось знайома дівчинка розповідала,
що утекла з уроків на шкільне горище
зі стареньким радіо під пахвою,
і доки затюкана сіра мишва типу мене
скніла над підручниками,
цілувалася там зі старшокласником
під звуки *yellow submarine*.

Я зачаровано слухала, зазираючи їй до рота,
і кожне слово вже пахнуло теплим пилом,
і було на дотик шкарубке та дотульне,
як долівка під спиною...

Білі голуби товклися біля малесенького віконця,
визбируючи крихти печива «Марія»,
їхні кігтики черкали руку,
лишаючи червоні сліди на незасмаглій ще шкірі...

Жовта субмарина зі старшокласником пливла у хмарах,
зів'ялі пуп'янки поцілунків опадали на землю,
і горище, так мною ніколи і не побачене,
та прожите чужими словами,
вигулькувало пластмасовим поплавцем
із океану дитячої пам'яті...

Танна

Розкажу тобі по секрету, тільки ти вже дивися,
ні-ні, нікому,
Усередині мене, ближче до живота,
Схована дівчинка,
маленька, як яблуневе зернятко.
Я ретельно її ховаю,
«Цить, мала», — зміїно шиплю,
як вона зачинає шморгати носом,
Затюкане мишенятко з вічної першої парти,
Що й балакає — досі балакає! — скоромовкою,
Боячись, що її перервуть на півслові —
і не дослухають...

«Що за фокуси? Ти вже доросла тітка» —
зневажливо пхикаю,
як її півпрозора рука тягнеться через мене
за цукровим когутиком у підземці...

Мовчить, відвернулася спиною,
мабуть, губу прикусила...
І не виженеш мантилепу надвір, і у собі носити несила,
Ніби вавку з дитинства, великооку_великосерду...
Так і тягну із року в рік, із вівторка у середу,

Всі ці її примочки і заморочки на теми моралі,
Всі ці страхи опівнічні, і ранкове «що буде далі?»,
Всі ці її образи невиплakanі —
як образі священні у храмі,
Всі ці цукерки зникані,
всі таємниці «лише не кажи мамі»,

Всі її ревності, що реп'ягами застрягли
на одязі та волоссі,
Чешеш і витягаєш — а вони — намертво — там і досі,

Блііііііі!

Шпетаю, сварю, осмикую, даю штурханів,
ще і горіхів волоських на додачу,
А вона — книжками обклалася —
ну і ледача у дівки вдача!
І все — про любов у яблуках, і на полях олівцем —
ремарки,
Тьху ти, причмелена, жертва літератури,
бранка Дюма і Ремарка!

Соромно із такою почваркою і до людей підійти,
тож і сидить в животі захована,
і звідти тихенько мені шепоче: «Ух тиііі!»,
«Як ти йому-у-у-у відрі-і-і-ізала!»,
«А вони і повірили, що ти — вели-и-ика»,
«Ого, Анько! Це капе-є-єц! Ти знайшла собі чоловіка!»,
«Як у тебе виходить грати! Брешеш —
не червонієш ні разу!»

— Ану цить! Ані слова! Розп'ятякалась, бачиш...
Мала зараза!

...шморгає носом — завжди правильна,
самотня і бездоганна:
«Ой, я придумала! Не кажи їм, що ти Анічка,
кажи строго отак «Ганна»,
Щоби боялись — не насміхались, щоби живеш —
ніби ведеш урок!
Обіцяєш? Будь лааааасочка, хай усі повірять у це!»
— Ок :)

цвинтарні суниці

Мені п'ять років.
Мене загубили на цвинтарі.
На старому занедбаному цвинтарі в чужому місті.
Розтелепи бабуся і тітка пішли звідувати могилки
дорогої родини,
А я вчилася читати, складаючи докупки літери
на надгробках.
Потім тітка подумала, що я з бабцею,
А бабця — що з тіткою,
І я залишилась сама.

Не було страшно.
Сонце світило ласкаво й привітно,
Пташки лігали,
На старих могилах червоніли суниці.

Їх пам'ятаю найбільше.
Вабливі, буцім едемські плоди,
Вони кликали до гріха.
«Узяти чуже — це ж таки гріх», —
Розсудливо міркувала я, ковтаючи слинку, —
І терпіла.
Йшлось до обіду, мене ніхто не знаходив,
Суниці пропікали очі.

А тоді я придумала — а що як по-про-си-ти?
Підходила до могилок,
а що вже вміла читати по складах,
то віталася чемно, мовляв, доброго дня,
Ві-ро Сте-па-нів-но Жук,

Як ся маєте, чи можна мені пригоститися? —
Сідала на теплу землю — і дзьобала ягоди.
Тоді чемно дякувала — і йшла до наступного —
Доброго дня, *І-ва-не Пет-ро-ви-чу Ко-ро-їд*,
Ой, а на вас отакенні суниці вродили!

Уявляла,
як невідомі Віра Степанівна та Іван Петрович
посміхаються мені з неба,
мовляв, пригощайся, мала, не питання,
і я балакала з ними про те — про се,
бо, погодьтеся, це нечемно —
прийти в гості, наїстися —
і мовчки звалити.

